

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 9 mars 1916 kl. 1 e. m.

*Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 4
i anledning av herr Roséns motion nr 81, angående re-
vision av resereglementet.*

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 81, har herr Rosén hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om revision av gällande resereglemente.

Motionen.

Beträffande motiveringen hänvisas till motionen.

Vid 1895 års riksdag väcktes inom andra kammaren motion, i vilken hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om omarbetning av det då gällande resereglementet av den 11 februari 1881 i syfte att åstadkomma större sparsamhet med statens medel. Särskilt ifrågasatte motionären ändring i vissa i motionen närmare angivna hänseenden. Det tillfälliga utskott, till vilket motionen hänvisades, hemställde i sitt först avgivna utlåtande, att andra kammaren för sin del måtte besluta, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville begära omarbetning av resereglementet i syfte att vad särskilt resekostnadsersättningarna anginge större sparsamhet med statens medel måtte uppnås. I berörda utlåtande angav utskottet såsom sin mening, att resekostnadsersättningar under inga omständigheter borde utgå med högre belopp än som motsvarade den verkliga resekostnaden samt förordade i överensstämmelse därmed, att i resereglementet måtte införas föreskrifter i syfte att resekostnaderna måtte, i stället för att såsom dittills vara fixerade, bestämmas att för varje klass av förrätt-

Historik.

ningsmän utgå *högst* med lega för ett visst antal hästar samt *högst* med avgift för vissa platser å ångfartyg eller järnväg; att liksom det skulle anses såsom tjänstefel, om förrättningsman i reseräkning upptoge gottgörelse för ett med högre kostnad förenat befordringssätt än det av honom under resan använda, det jämväl skulle såsom tjänstefel betraktas, om någon debiterade staten för högre skjuts- och åkdonslega, biljettpris, transportkostnad m. m. än han själv utgivit, eller, vid begagnande av egna hästar och åkdon, för högre skjuts- och åkdonslega, än som av använda hästantalet och åkdonets beskaffenhet betingades.

Vid ärendets behandling inom kammaren gjorde sig den uppfattningen gällande, att det av utskottet förordade tillvägagångssättet för åstadkommande av besparingar i ifrågavarande hänseende väl kunde medgivnas vara det ur teoretisk synpunkt riktigaste, men att det däremot av praktiska skäl vore mindre lämpligt såsom medförande svårigheter vid tillämpningen och vid reseräkningarnas kontrollering samt att man för den skull hellre borde söka vinna besparingar genom speciella ändringar och jämkningar i resereglementets stadganden.

Sedan ärendet återförvisats till det tillfälliga utskottet, avgav detta ett nytt betänkande, i vilket utskottet, efter att hava dels vidhållit sin uppfattning, att de utav utskottet angivna grunder för reglementets omarbetande vore ej allenast teoretiskt riktiga, utan jämväl praktiskt utförbara, dels ingått i detaljerad granskning av de utav motionären föreslagna speciella ändringarne i resereglementet, hemställde, att andra kammaren måtte besluta skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om omarbetning av resereglementet i syfte att, vad anginge reseersättningarne, större sparsamhet med statens medel måtte åstadkommas.

Efter det andra kammaren godkänt detta betänkande och jämväl första kammaren biträtt medkammarens ståndpunkt, hemställde riksdagen i skrivelse den 16 maj 1895 om omarbetning av resereglementet av den 11 februari 1881 i syfte att i fråga om reseersättningarne större sparsamhet med statens medel måtte åstadkommas, och påpekades i skrivelsen önskvärdheten av ändring i reglementet i vissa angivna avseenden, bland annat därutinnan, att den för första och andra klasserna medgivna rättigheten till lega för 3 hästar nedsattes till lega för 2 hästar. Ersättningen för transport av effekter syntes kunna nedsättas för de tre första klasserna till 1 krona, liksom även en sänkning av åkdonslegan för första och andra klasserna från 1 krona till 80 öre, för tredje och fjärde klasserna från 60 öre till 50 öre för nymilen ansåges hava fog för sig.

Med föranledande av nämnda riksdagsskrivelse utarbetades inom civildepartementet ett förslag till nytt resereglemente, grundat på principen att resekostnadsersättningen borde motsvara den verkliga kostnaden.

Häremot framställdes emellertid av kammarrätten och statskontoret åtskilliga erinringar, och anförde dessa myndigheter i gemensamt utlåtande följande:

Denna princip låter sig icke genomföras med avseende å en hel del andra resekostnader än utgifter för biljett och för skjutslega. Ett stadgande därom, att den resande för fraktandet av sin person endast skulle erhålla ersättning för de faktiska utgifterna, förutsätter givetvis, att de övriga resekostnader, såsom för logis, vivre, transport av effekter, drickspenningar m. m., bliva till fullo gottgjorda. Den enklaste lösningen av frågan om resekostnads- och traktamentsersättning för resor i statens ärenden skulle visserligen enligt ämbetsverkens mening innefattas i en sådan anordning, att den resande erhöle dels gottgörelse för faktiska utgifter för biljetter och skjutslega, dels ock dagtraktamente till sådant belopp, att alla övriga resekostnader kunde, allt efter förrättningsmannens ställning, anses fullt gottgjorda. Men, oavsett svårigheten att bestämma, huru stora dagtraktamenten, som i sådant fall borde fastställas, samt att i de särskilda fallen vinna erforderlig kontroll i fråga om sagda faktiska utgifter, skulle detta system med all sannolikhet, i stället att för statsverket medföra besparing, föranleda ökad statsutgift. I regel komme väl nämligen den resande att begagna sig av alla de förmåner i fråga om fortskaffningsmedel, som honom medgivits; och detta komme, såsom Kungl. Maj:ts befallningshavande i Stockholms län också framhållit, att för statsverket medföra vinst endast i vad anginge statsbanetrafiken, medan den huvudsakliga effekten i ekonomiskt avseende bleve den, att de enskilda järnvägarna, ångbåtsbolagen samt skjutsentreprenörerna komme att beredas förtjänst, motsvarande den besparing, som förrättningsman nu kan göra. En dylik besparing, ofta behöflig för att täcka de utgifter, för vilka dagtraktamentet för närvarande lämnar en alltför knappt tillmätt ersättning, kan nog i andra fall uppgå till sådant belopp, att den resande får överskott utöver den utlagda kostnaden. Men härvid är dock att märka dels att, om den resande vill avstå från den bekvämlighet och de förmåner, varå han ansetts på grund av sin ställning kunna göra anspråk, detta knappast torde kunna anses vidkomma någon annan, dels ock att många tjänstemäns avlöningsförhållanden äro sådana, att, om de ej kunna göra någon sådan besparing på sina resor, som hittills av dem faktiskt an-

setts såsom en ersättning för deras arbete, om också ej gällande föreskrifter lämna stöd för, att sådant varit vid resekostnadsersättningsbestämmande avsett, så måste deras löner eller arvoden i stället i motsvarande mån ökas. Då alltså den ifrågasatta ändringen torde förutsätta dels en ökning av dagtraktamentenas belopp utöver vad som eljest kan vara nödigt, dels ock förhöjd avlöning till åtskilliga av statens tjänstemän, komme statsverket att härför drabbas av utgifter, som helt visst endast till ringa del bleve betäckta av ökningen i statsbanornas trafikinkomster.

De anmärkningar, som sålunda gjordes, tyckas i allmänhet hava av Kungl. Maj:t ansetts giltiga.

De ändrade bestämmelser, som i det nya reglementet infördes, kunna knappast sägas vara av principiell natur; de avsågo närmast att i vissa detaljer minska de ersättningsbelopp, som för resor i statens tjänst utgå.

Vid 1914 års förra riksdag väckte herr Rosén inom första kammaren motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående revision av gällande resereglemente. Motionen tillstyrktes av kammarens andra tillfälliga utskott, men utskottets hemställan vann icke kammarens bifall.

Vid 1915 års riksdag förekom frågan ånyo på grund av en av herr Jonsson i Gumboda inom andra kammaren väckt motion. Denna blev av andra kammaren bifallen. Beslutet delgavs första kammaren, som hänvisade motionen till förberedande behandling av sitt första tillfälliga utskott. På anförda skäl hemställde utskottet, att första kammaren icke måtte biträda andra kammarens i ärendet fattade beslut, vilken hemställan även blev av kammaren bifallen.

Utskottet.

Under de överläggningar, för vilka den under de senaste åren gång på gång återkommande frågan rörande en allmän revision av resereglementet varit föremål inom riksdagen, har meningsutbytet företrädesvis rört sig därom, huruvida de ersättningar som enligt reglementet skola medgivas vederbörande förrättningsmän böra beräknas enligt fixa grunder samt utgå oberoende av verkliga resekostnaders storlek, eller om dessa ersättningar böra lämnas enligt den så kallade självkostnadsprincipen, det vill säga utbetalas enligt räkning, upptagande allenast förrättningsmans verkliga resekostnader inom ramen för i reglementet medgivna förmåner. Med huvudsaklig hänsyn till sin uppfattning i denna fråga torde man i allmänhet hava tagit ställning för eller emot yrkandena om reglementets revision.

En närmare granskning av resereglementet torde emellertid, enligt utskottets mening, giva vid handen, att detsamma icke ur denna prin-

cipliella synpunkt, liksom ej heller ur vissa andra synpunkter, är tillfredsställande, vare sig man är anhängare av den s. k. självkostnadsprincipen eller ej. Avsikten med reglementet torde obestriddligen vara den, att staten skall åt vederbörande förrättningsman bereda skälig ersättning för de kostnader, som resa till och från samt vistelse å främmande ort medföra. Såsom av kammarrätten och statskontoret i deras ovan åberopade yttrande vid senast företagna revision av reglementet medgavs, finnes sålunda i gällande föreskrifter intet stöd för den uppfattningen, att vid resekostnadsersättningens bestämmande avsetts att densamma skulle ens till någon del utgöra arvode för själva förrättningsarbetet, en avlöningsform, vilken ju också skulle vara synnerligen irrationell. Vid beräkningen av ersättningen för de olika slag av kostnader, som resorna medföra, finnes emellertid i reglementet ingen enhetlig princip följdriktigt genomförd. Har en sådan någonsin funnits, så har densamma under de upprepade om- och överarbetningar, som reglementet med längre eller kortare mellantider undergått, efter hand lämnats ur sikte. I fråga om de kostnader, som skola täckas med *dagtraktamentet*, tillämpas visserligen i reglementet alltigenom principen om beräknad ersättning för havda kostnader, oavsett dessas verkliga storlek, men beträffande den resandes *fortskaffningskostnader* äro ersättningsgrunderna däremot ganska vacklande. I allmänhet synes reglementet även rörande dessa kostnader utgå från en abstrakt beräkningsgrund, men ovedersägligt är, att i åtskilliga fall den s. k. självkostnadsprincipen med därav följande självdeklaration av havda kostnader här inskjutits. Så är exempelvis händelsen i 2 §, där förrättningsman fränkännes ersättning för biljett å ångfartyg eller järnväg, vare sig de tillhöra kronan eller ej, därest han färdas avgiftsfritt. Likaså i 9 §, där det stadgas, att ersättning för sovplats å järnväg ej medgives, utan att sovplats verkligen begagnats, och i 10 § 2 mom., där likaledes i visst fall reseersättning utöver den verkliga kostnaden ej tillåtes; samt i 11 § andra stycket, vilket synes avse, att det rätta beloppet skall deklareraras, därest det understiger det medgivna maximum o. s. v. Något stöd för underkännande av självdeklarationen såsom medel att förekomma oriktiga reseräkningar kan för övrigt så mycket mindre hämtas ur det nuvarande resereglementet, som detta kräver sådan deklaration rörande själva grunden för räkningarna, nämligen resedagarnas läge och antal, samt med ansvar såsom för tjänstefel belägger medvetet oriktiga uppgifter, tillkomna för att erhålla för höga ersättningar.

Redan av det nu anförda synes framgå, att en principiell förenkling av resereglementet skulle kunna vara önskvärd, då principiell oklarhet hos en författning lätt leder till osäkerhet i dess tillämpning. Ostridigt torde också vara, att reglementet, både av denna och av andra anledningar, blivit svårtillämpligt samt lätt ledande till missbruk. Sålunda torde erfarenheten hava visat, att de kontrollerande myndigheterna vid reglementets tillämpning ej sällan ha svårt att tillbakavisa ersättningsanspråk, som måste anses materiellt oberättigade, men för vilka formell grund i ett eller annat avseende kunnat åberopas. Hur oklart reglementet även i viktiga avseenden är, därpå har motionären ur justitieombudsmannens ämbetsberättelse till innevarande års riksdag hämtat ett synnerligen belysande exempel. Svea hovrätt har i förevarande fall givit en tolkning åt reglementets 20 § som går stick i stäv mot den uppfattning, som i givna prejudikat konsekvent hävdats av regeringsrätten. En så ovanlig händelse, som att en lägre domstol underkänner en tolkning, konsekvent tillämpad av en högsta instans, lär väl närmast böra tillskrivas oklarhet i själva den tillämpade förordningen. Av högsta domstolens i dagarna meddelade utslag i målet torde, på grund av däri anförda motivering, inga säkra slutsatser kunna dragas rörande domstolens tolkning av paragrafen. I särskilda yttrande har emellertid en ledamot av domstolen i allo delat hovrättens mening och alltså tolkat paragrafen tvärt emot regeringsrätten, medan tvenne andra ledamöter, likaledes i särskilt yttrande, visserligen för sin del biträtt regeringsrättens tolkning, men det oaktat, på grund av paragrafens avfattning, icke tilltrött sig att döma den åtalade för ämbetsfel, trots det att han sålunda måste anses ha handlat felaktigt. Nu anförda förhållanden torde innebära fullgiltigt bevis för den viktiga bestämmelsens dunkelhet och därav följande oduglighet för dess ändamål.

Men förutom det, att resereglementet redan nu genom berörda oklarhet såväl i dess principer som i särskilda bestämmelser väl torde behöva bli föremål för en omarbetning, så vill det synas, som om reglementet med hänsyn till landets nuvarande skjutsförhållanden och de nutida fortskaffningsmedlen skulle vara ganska föråldrat och även därigenom blivit i vissa avseenden svårtillämpligt, i andra avseenden olämpligt, såsom föranledande till onödiga kostnader, såväl för det allmänna som för enskilda personer.

De fortskaffningsmedel, för vilkas begagnande reseersättning enligt angivna grunder utgår, äro järnväg, ångbåt och landsvägsskjuts efter häst, varemot spårväg, automobil eller cykel icke upptagits i reglementet.

Den nödvändiga förutsättningen för hästskjutsen såsom enda beräkningsgrund vid landsvägsnätets användning för resor till offentliga förrättningar är otvivelaktigt den, att ett tillräckligt antal skjutsanstalter upprätthålles. Denna förutsättning synes utskottet ej längre vara för handen. Särskilt efter tillkomsten av 1911 års skjutsstadga har en högst betydande indragning av skjutsanstalter företagits, en indragning, som sannolikt kommer att vidare fullföljas under de närmaste åren på grund av de mycket avsevärda kostnader, som uppehållandet av en mängd av skjutsanstalterna medför för landstingen och de skjutsskyldige utan motsvarande fördel för den resande allmänheten. Följden härav har redan blivit och kommer i än högre grad att bli den, att förrättningsmännen i många fall knappast kunna använda skjuts efter skjutsstadgan eller att de för sina resor måste anlita eller åtminstone i sina reseräkningar ange så vidlyftiga omvägar, att resersättningarna bli orimligt höga. Vill man icke med hänsyn till skjutsförhållandenas omgestaltning revidera resereglementet, så synas länsstyrelserna vid underställning av landstingens beslut rörande indragning av skjutsanstalter bli nödsakade att taga särskild hänsyn till frågan om resereglementets användbarhet för statens förrättningar. Ett sådant förhållande synes utskottet emellertid leda till uppenbara orimligheter. Resereglementet bör självfallet anpassa sig efter kommunikationsväsendets omgestaltning, i stället för att tillåtas ställa sig hindrande i vägen för denna.

På vad sätt och i vilken omfattning detta nu lämpligast bör ske, torde framgå av en blivande utredning. Upprepade gånger har bland annat önskvärdheten av automobilens upptagande bland de i resereglementet legaliserade fortskaffningsmedlen erkänts, men det har därvid ansetts, att en sådan åtgärd med nödvändighet förutsätter tillvaron av officiella automobiltaxor för landsbygden. I anledning därav får utskottet påpeka, att frågan om automobiltaxor redan nu befinner sig i sådant läge, att tiden numera säkerligen är inne för att upptaga bilen i resereglementet. Enligt 19 § i kungl. förordningen den 21 september 1906 om automobiltrafik äger Konungens befallningshavande rättighet att för länens landsbygd fastställa taxor för yrkesmässig automobiltrafik. Av denna rättighet, bibehållen i den för riksdagens yttrande nu överlämnade nya automobilförordningen, hava, enligt vad utskottet inhämtat, åtminstone två länsstyrelser, i Jämtlands och Stockholms län, hittills begagnat sig, och det torde kunna förväntas, att exemplet vinner efterföljd. Redan den faktiska omständigheten, att officiella automobiltaxor nu förefinnas inom två län, däribland

det vidsträckta Jämtlands län, torde vara tillräckligt skäl för en snar revision av resereglementet i nu förevarande avseende. När järnvägarna upptogos i 1865 års reviderade resereglemente, hade järnvägstrafiken åtminstone icke större betydelse såsom fortskaffningsmedel än automobiltrafiken har nu. — Likaså torde det vara önskvärt, att spårvägar, vilka numera flerstädes inom landet förekomma utanför stadsplaneområde, samt olika slag av cyklar, såsom varande synnerligen användbara för vissa tjänsteresor, upptagas i reglementet, då därigenom besparingar otvivelaktigt kunna vinnas.

Med det nu anförda anser sig utskottet ha givit synnerligen goda skäl för den uppfattning, vartill utskottet kommit, eller att en revision av resereglementet är behövlig. Härtill kommer emellertid ytterligare, att de utgifter, såväl för staten som för enskilda personer, vilka årligen utgå enligt resereglementet, torde vara långt mera betydande än vad man i allmänhet föreställer sig. De »rese- och traktamentspenningar», för närvarande uppgående till över 700,000 kronor, som återfinnas under riksstatens huvudtitlar, giva ingen verklig ledning för att bedöma totalbeloppet av hithörande utgifter. Dels finnas rese- och traktamentspenningar, understundom till mycket betydande belopp, uppförda på åtskilliga centrala ämbetsverks stater, dels bestridas dylika kostnader av publika fonder och kassor, dels ingå sådana kostnader, oavsett fastställda omkostnadsstater, exempelvis i en mångfald av riksdagen beviljade byggnads- eller andra anslag. Utan en mycket ingående undersökning torde det vara omöjligt att ens tillnärmelsevis beräkna de genom resereglementet reglerade årliga statsutgifterna för resor och traktamenten, men det är lätt att inse, att de måste vara betydande. Därjämte ålägger staten en mängd enskilda personer dylika utgifter i sådana fall, där offentliga förrättningsmäns resekostnader helt eller delvis icke ersättas av allmänna medel. I detta sammanhang kan erinras om häradsrätternas konkurssammanträden, lantmäteriförrättningar, lantbruks- och skogsingenjörers samt vissa konsulenters tjänsteresor, olika syneförrättningar o. s. v., vilka helt eller delvis skola ersättas av enskilda personer, för vilka kontrollen av dessa räkningar är ännu svårare än för myndigheterna. Det ligger i öppen dag, att ett reglemente, varigenom så stora belopp skola regleras, bör vara så avfattat, att det är lätt tillämpligt samt icke ger upphov, vare sig till onödiga utgifter eller till verkliga missbruk. Det torde t. o. m. med fog kunna ifrågasättas, huruvida icke ett reglemente av denna stora ekonomiska betydelse borde överlämnas till riksdagen för avgivande av yttrande, innan det av Kungl. Maj:t fastställles.

Huvudsyftet med en revision av resereglementet bör enligt utskottets mening vara att erhålla sådana principiellt följdriktiga och möjligast klara bestämmelser, varigenom utgifterna kunna begränsas till det nödvändiga, utan att förrättningsmännens berättigade anspråk på skälig ersättning för sina resekostnader åsidosättas och utan att den behöfliga kontrollen blir onödigt svår. Reseersättningarna skola vara, vad namnet angiver, i möjligaste mån ersättningar för verkliga resekostnader; de skola vara så tillmätta, att de för en resande med för hans samhällsställning normala resevanor icke medföra förlust men ej heller lämna nämnvärd vinst. Enligt utskottets mening skulle detta syfte säkrast ernås, därest man för själva de personliga fortskaffningskostnaderna tillämpade självkostnadsprincipen, medan samtliga övriga resekostnader innefattades i dagtraktamenten, fastställda till belopp, som med hänsyn till rådande prisförhållanden kunde anses skäliga. I sitt yttrande om förslaget till nu gällande resereglemente ville statskontoret och kammarrätten icke bestrida, att självkostnadsprincipen vore genomförbar, därest den inskränktes till att gälla utgifterna för biljett och skjutslega. De invändningar, som av de båda ämbetsverken likväl gjordes mot denna princip tillämpning i detta avseende, inskränkte sig i själva verket till en av dem utan tillräcklig motivering uttryckt farhåga, att denna princip i tillämpningen skulle bli icke billigare utan möjligen till och med kostsammare än den nuvarande principen, ehuru det erkändes, att denna i praktiken öppnar möjlighet till besparingar och vinster. Denna farhåga synes utskottet vara oberättigad, synnerligast om man vid en blivande revision i sammanhang med en i och för sig lämplig förenkling av den nuvarande klassindelningen utgår från den synpunkten, att de resande inom varje klass icke böra tillerkännas större resebekvämligheter, än som personer i samma eller liknande samhällsställning vid privata resor vanligen bekosta sig själva. Det är bl. a. genom att på detta naturliga sätt inskränka sig, som många förrättningsmän för närvarande göra betydande resebesparingar, ehuru väl det torde vara otvivelaktigt, att möjligheter till sådana besparingar förefinnas inom vissa klasser i långt högre grad än inom andra. Sannolikt skulle, därest dessa besparingar tillföle det allmänna, behöfliga medel erhållas till täckning av sådana öknings av dagtraktamentena, som till äventyrs kunde finnas skäliga. Genom en dylik disposition av de medel, som åtgå till reseersättningar, skulle dessa komma att, med hänsyn till de verkliga resekostnaderna, långt rättvisare än hittills fördelas bland de resande.

Vad beträffar sådana oskäligen vinster, som utan tvivel i ej ringa omfattning göras på det nu gällande resereglementet, borde de naturligtvis såsom en verklig besparing tillfalla staten eller de enskilda personer, från vilka de nu utgå. Till förvärvandet av dylika vinster lämnar reglementet många möjligheter, av vilka blott ett par här må antydningssvis nämnas. Den ena, påpekad av motionären, är användandet av moderna, i reglementet ej upptagna fortskaffningsmedel i sådana fall, då dessa utan minskad bekvämlighet för den resande ställa sig väsentligt billigare än den hästskjuts, för vilken reseersättning debiteras. Den andra uppkommer genom bestämmelsen att traktamentsdag alltid skall beräknas från klockan 12 på natten, oavsett vid vilken timme resan börjar eller slutar, varigenom det bland annat är möjligt att för föga mer än ett dygns resa erhålla tre dagtraktamenten.

En revision av resereglementet torde sålunda, enligt utskottets mening, böra ha till huvudsyfte att om möjligt minska kostnaderna vid de offentliga förrättningarna, bättre än hittills anpassa reglementet efter nutidens kommunikationsmedel, möjliggöra större rättvisa än hittills vid fördelningen av rese- och traktamentspenningar samt åstadkomma större enkelhet och tillämplighet hos reglementets bestämmelser och därigenom underlätta kontrollen över deras efterlevnad.

I sådant syfte torde böra tagas under övervägande, huruvida icke självkostnadsprincipen med därav följande självdeklaration kunde tillämpas i fråga om kostnaderna för den resandes förflyttning, men övriga resekostnader, såvitt möjligt, sammanföras under dagtraktamenten, till lämpliga belopp faställda i sammanhang med en förenklad klassindelning; samt om icke tiden nu är inne att i reglementet upptaga sådana moderna fortskaffningsmedel som automobil, spårväg och cykel.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att första kammaren måtte besluta,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om revision av gällande resereglemente.

Stockholm den 9 mars 1916.

På utskottets vägnar:

LUDVIG DANSTRÖM.

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet hava närvarit: herrar Danström, von Koch, Steffen *), Kjellgren, Tisell *), Alkman och Norman.

*) Har ej närvarit vid utlåtandets justering.

Reservationer:

av herr *Danström* mot vissa delar av motiveringen,
av herrar *Kjellgren*, *Tisell* och *Norman*, vilka anført:

Såsom framgår av den utav utskottet härovan lämnade redogörelsen för vad som förut i riksdagen förekommit vid behandling av väckt fråga om revision av resereglementet hava uti det av kammar-rätten och statskontoret avgivna gemensamma utlåtandet, som föregick det nuvarande reglementets tillkomst, liksom ock flerfaldiga gånger i riksdagen, synnerligen vägande skäl anförts emot tillämpning av den s. k. självkostnadsprincipen vid bestämmandet av ersättning för resekostnader. Dessa skäl, som jämväl föranlett första kammaren såväl vid 1914 års förra riksdag som vid sistlidet års riksdag att avslå framställningar av liknande beskaffenhet som den nu föreliggande, lära fortfarande äga full giltighet. Särskilt vilja vi av de sålunda anförda skälen framhålla svårigheterna att utöva en effektiv kontroll över reseräkningarnas riktighet, ävensom att bestämma huru stora dagtraktamenten, som i sådant fall borde fastställas, samt det förhållande att detta system med all sannolikhet skulle, i stället för att för statsverket medföra besparing, föranleda ökad statsutgift. Givetvis måste nämligen i dylikt fall ett visst maximum fastställas för den ersättning, som skulle utgå, och den resande komme i så fall med all sannolikhet att under resan begagna sig av alla de förmåner i fråga om fortskaffningsmedel, som berörda maximigräns medgäve. Även dagtraktamentenas belopp finge säkerligen högst betydligt ökas, bland annat för den mängd medlemmar av kommittéer och kommissioner, som icke åtnjuta någon annan gottgörelse än ersättning enligt resereglementet, och då skall ersättning enligt resereglementet utgöra, icke blott gottgörelse för de kostnader, de fått vidkännas, utan även lön för deras arbete.

Den omständigheten att det nu gällande resereglementet icke är av äldre datum än av år 1907 och att detsamma tillkom efter en ganska lång och omfattande revision, vilken återigen hade sitt upphov i en riksdagens skrivelse, torde jämväl vara ägnad att väcka betänklighet gent emot yrkande om utfärdande av nytt reglemente; och detta vare sig avsikten med yrkandet är att få en helt ny princip lagd till grund för ersättnings bestämmande eller meningen är att

söka åstadkomma en, vad utskottet benämnar, förenklad klassindelning med exempelvis tre i stället för nuvarande sex klasser.

Beträffande härefter de detaljanmärkningar, som av motionären och utskottet framställts emot resereglementet, så torde de missförhållanden, som må hava framträtt vid detsammans tillämpning, på sätt förut vid behandling av enahanda motion i kammaren uppvisats, i regel bero på en felaktig tillämpning av reglementet eller ock äga de ej samband med reglementets bestämmelser; uti intetdera fallet erfordra de sålunda för sitt avhjälpande en revision av detsamma. Utskottet torde ej heller hava ådagalagt, att reglementet, med en riktig tillämpning, lett till missförhållanden, som med genomförande av självkostnadsprincipen låte sig undanrödja. I avseende å den i utskottets utlåtande omförmälda skiljaktigheten mellan regeringsrätten och högsta domstolen beträffande tolkningen av § 20 i resereglementet, torde det kunna förut sättas, att Kungl. Maj:t, som utfärdat reglementet, utan särskild skrivelse från riksdagen drager försorg om den ändring i paragrafens avfattning, som må befinnas erforderlig.

Utskottet har slutligen som skäl för sin hemställan om revision framhållit, att reglementet med hänsyn till landets nuvarande skjutsförhållanden och de nuvarande fortskaffningsmedlen, bl. a. automobil, spårväg och cykel, skulle vara föråldrat och tarva revision. Otvivelsaktigt utgör det en brist i gällande resereglemente att detsamma ej innehåller några bestämmelser för det fall att en resande begagnar sig av automobil; detta fortskaffningsmedel påkallar tydligen, i den mån vederbörligen fastställda automobiltaxor allmänna komma till stånd, en komplettering — ej en revision — av resereglementets bestämmelser, och Kungl. Maj:t lär väl även i detta avseende — utan erinran från riksdagens sida — komma att vidtaga för ändamålet erforderliga förfoganden. I avseende å velociped- och motorcykeltrafiken torde väl svårligen — på sätt vid 1914 års förra riksdag i kammaren framhållits — bestämmelser därom kunna inryckas i resereglementet; de som använda dessa fortskaffningsmedel äga dem väl i regel själva, och lika litet som det å ena sidan lär vara med billighet förenligt att framtaga personer, som äga rätt att uppbära ersättning enligt resereglementet, men som använda egen velociped eller motorcykel, rätt till dylik ersättning, lika svårt, för att icke säga omöjligt, torde det vara att i reglementet inrycka normerande bestämmelser för ersättningsbeloppets storlek i dylika fall. Vad utskottet anfört om indragning av skjutsanstalter och därav föranlett behov av revision av reglementet har likaledes bemötts vid behandling sistlidne riksdag av enahanda

framställning som den nu föreliggande, och ej heller lärer användande av spårvagn vid tjänsteresor förekomma i sådan omfattning att en revision av resereglementet på grund därav får anses erforderlig.

Med åberopande av vad sålunda anförts och då Kungl. Maj:t ju har i sin hand att genom förändringar och kompletteringar av reglementet avhjälpa de brister, som kunna framträda vid detsammes tillämpning, få vi hemställa,

att ifrågavarande motion ej måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.
